

27 MAYIS'TAN 15 TEMMUZ'A... DARBELER BİLİNİYOR MUYDU?..

Münir Aktolga
Temmuz 2017

Diyorlar ki, "15 Temmuz günü darbe olacağını o binbaşı ihbar etmişti, yani darbe biliniyordu, ama önlenmedi"! NEDEN?.. Devam ediliyor, "çünkü, bu kontrollü bir darbe idi"!?..

Önce 27 Mayıs'tan başlayalım...

Evet, 15 Temmuz'da olduğu gibi 27 Mayıs'ta da darbe ihbar edilmişti, bu doğru... Ne oldu peki sonra? Neden engellenmedi-ya da engellenemedi darbe? Yoksa bu da mı "kontrollü bir darbe" idi!? Hadi, 15 Temmuz'un 250 şehidini, 2000'in üzerindeki yaralısını-Erdoğan'ın kıl payı ölümden kurtulmasını- bir yana bırakalım, Menderes de yalancıkta mı astırmıştı kendisini!?..

ANADOLU BURJUVAZİSİNİN DİYALEKTİĞİ...

"Nazlı Ilıcak, 27 Mayıs Yargılanıyor"¹adlı kitabında zamanın DP Milletvekili Sezai Akdağ'a soruyor:

"Hükümete karşı silahlı bir hareketin olacağını 27 Mayıs'tan önce sezdiğiniz mi?"

Cevap şöyle: "Sezmek değil, yüzde seksen teferruatıyla 1958 yılı ocak ayının ilk haftası İzmir'de öğrendim..."

Halen İzmir'de olup AP teşkilatında bulunan Karşıyakalı Behiç Barhan, İzmir'de o zaman sahibi olduğum gündelik gazeteme telefon ederek benimle gece yarısı Denizbostanlısı'nda ışıkları söndürülmüş bir arabanın içerisinde müşterek bir arkadaşımızla görüşmeye geleceğini, konunun çok üzücü olduğunu ve sadece bana itimat ettiklerini, kimseye haber vermememi söyledi. Bilahare AP İzmir Milletvekili seçilen Fazlı Arınç'ın 1952 Model Chevrolet otomobilini alarak Denizbostanlısı'ndaki randevu yerine gittim. Behiç Barhan ile Tarık Halulu geldiler. Halulu Akis'in yazı işleri müdürüydü. Bana birtakım dosyalardan bahsedip bazı kağıtlar göstererek şubat ayında bir askeri darbenin hazırlandığını bazı isimler de vererek izahla, benim aracılığım ile rahmetli Menderes'le görüşmek istedi. Bana o zaman verilen isimler arasında Faruk Güventürk, Sıtkı Ulay, Orhan Erkanlı, Ahmet Yıldız, Talat Aydemir, Sami Küçük, Cemal Gürsel, İnönü, Sıddık Sami Onar, Münci Kapani, Metin Toker ile bazı komünist olarak tanınan gazeteciler ve CHP'liler vardı..

Ankara'da rahmetli Menderes'le görüştim. Çeşitli dosyalar ve ihtilal grupları ve bu gruplara dahil isimlerden bahsettim, çok ilgilendi. Üç gün sonra tekrar rahmetliyi gördüm. Bu sefer bana, "verdiğin isimleri el altından soruşturdum, hepsi de mert ve güvenilir kimselermiş...Türk Ordusu yeniçeri ordusu değildir. İşte çalışıyoruz. Gecemiz gündüzümüz yok. Memleketi nasıl aldık ne hale

¹ „27 Mayıs Yargılanıyor“, Nazlı Ilıcak, D.E Yay.1975

getirdik. Bunları en az vicdan sahibi bir insan bile idrak ederken anayasaya bağlı, Atatürk'ün kurduğu Türk Ordusu mu meşru bir hükümete isyan edecek?" diye cevap verince ben, beyefendi, bir milletvekili olarak ben size duyduklarımı ve gördüklerimi intikal ettiriyorum. Hükümet başkanı sizsiniz, değerlendirmesini ben yapamam dedim. Beni öptü, "heyecanlı olduğunu, mertliğini bilirim ama bu kadar da vesveseli olacağını düşünemezdim" dedi"²

(Bakın, sadece bu cevap-Menderes'in cevabı- bile çok şey anlatıyor aslında! Anadolu burjuvazisinin tarihsizliğini-hafıza kaybını gözler önüne seriyor. Bence Devletin en büyük başarısı bu (dikkat edin buradaki Devlet'i büyük harfle yazıyorum!). Yani Devlet, kültür ihtilali politikasıyla sadece devşirme bir nesil yetiştirmekle kalmıyor, o, ana rahminde olgunlaşmaya çalışan sivil toplumu da biçimlendiriyor, onun da hafızasız bir şekilde sakat doğmasına neden oluyor! (aynen Menderes'in bugünkü takipçileri gibi! Onlar da gene "ecdadımız" falan diyerek tarih boyunca kendilerine kök söktürenleri, onların uzantılarını göremiyorlar-göremediler!!) Dünyanın başka yerlerinde kapitalizm-burjuvazi önce kendi aydınlarını yetiştirerek mücadele içinde adım adım doğarken, bizde tersi oluyor! Önce, bilinçsiz bir şekilde, bebek doğmaya başlıyor; bilinç faktörünü temsil eden aydınların ortaya çıkışı daha sonra geliyor-gelecek!..)

Ya peki Samet Kuşçu olayına ne demeli?..

Bu da ikinci bir ihbar olayı!..

Adam darbeyi ihbar ediyor, isimleri sayıyor tek tek! Ama sonra ne oluyor biliyor musunuz? Darbecilerden birinin yaptığı yargılama sonucunda ihbar edilenlerin hepsi beraat ederken ihbarı yapan Kuşçu mahkum ediliyor! Hükümet de bu arada ağzını açıpta hiçbirşey söylemiyor, kurbanlık koyun gibi kendini darbecilerin insafına bırakıyor!.. (Alın işte size darbenin katmerli "kontrollüsü"!.. Gerçekten de bu Menderes kendini bile bile astırmış!..)

Diğerleri bir yana, Menderes'in kendisi inanmıyor bir kere öyle darbe falan olabileceğine! "Türk Ordusu böyle şey yapmaz" diyor, başka birşey demiyor!.. Sürecin altında yatan "Devletin asıl sahipleri" olayını göremiyor...

Kendisi bir "Vatan Cephesi" kurmayı düşünebiliyor, ama karşısındaki cephenin ne olduğunu, kimlerden oluştuğunu, bu işin tarihi köklerini bir türlü kavrayamıyor!.. Bu mücadelenin, "batılılaşp merkezileşerek Devleti kurtarmak" adına "modern bir ordu" kurarak yola koyulan, bir kültür ihtilali sürecini başlatan, Müslüman mahalli liderleri yok ederek protokapitalist ademi merkezietçi bir gelişmenin önünü kesen ta o II.Mahmut'tan itibaren başladığını; daha sonra gelen İttihatçıların, Kemalistlerin falan da hep bu sürecin devamı-uzantıları olduklarını düşünemiyor! Çünkü, toplumsal hafıza diye birşey bırakmamışlar Anadolu sivil toplumunda!..

Hafızada yer alan tek şey var Devlet-"Devletimiz"! Bu nedenle, hiç toz kondurulmuyor o "kutsal" Devlete! Hem o "Devlet'in" darbesini yiyor, hem de halâ onu tanıyamıyor ve halâ onu kendi tarafına çekebileceğini düşünüyor! Karşısındaki rakibin-darbecilerin- üniforma giymiş üç beş Devlet memuru-

² a.g.e, s.456

börokrat olmadığını, mezar kaçkını o antika Devletin-Osmanlı Devleti'nin- bizzat kendisi olduğunu, diğerlerinin ise, güçlerini bu gelenekten aldıklarını anlayamıyor! Fukara, idam sehbasına çıktığında bile göremiyor o canavarın gerçek yüzünü! Bilmiyorum ne denir buna, bazıları "Stockholm Sendromu" falan derken sadece alevileri işaret ediyorlar bu canavarın kurbanı olarak, ama bence bu mesele daha da karmaşık Türkiye'de!..

Hadi bütün bunları da bir yana bırakalım, darbe olmuş bitmiş, kendilerini "Devletin asıl sahibi" olarak gören dönemin-27 Mayıs'ın- o "devrimcileri" halkın oylarıyla seçilmiş milletvekillerini Yassıada'da toplamışlar, vatana ihanet suçuyla da idamla yargılıyorlar. Bu durumda bile, gene başta Menderes olmak üzere bütün o DP'liler orduya-darbecilere karşı son derece nazikler-saygılılar! Hadi bu da bir yana, idam sehbasında bile bu inancı sarsılmıyor Menderes'in! Gelin de çıkın şimdi işin içinden!..

Bir 15 Temmuz günü Erdoğan'a, onun duruşuna bakın, bir de Menderes'inkine (doğruya doğru... Erdoğan'ın hataları bu gerçeği görmemizi engellememeli). Bu arada Demirel'i, Özal'ı falan da getirin gözünüzün önüne!.. Sadece bu tablo bile Türkiye'nin nerelerden nereye geldiğini göstermeye yeter! Bütün mesele üretici güçlerin gelişme seviyesiyle ilgili. Menderes ve DP bu işin öncüleri idi...O zaman bu kadar olabiliyordu, niyesi nedeni yok bu işin...

Şunu unutmayalım ki, tarihi yapanlar öyle tek tek insanlar falan değil!..

Toplum adı verilen sistemler var ortada. Tarih, karşılıklı etkileşim halinde olan bu sistemlerin evrimi süreci oluyor. Evrimden kastedilen de üretici güçlerin gelişmesi olayı... Bu nedenle, kişiler söz konusu olduğu zaman, daima, yapana değil, onlara o görevleri yaptıran süreçlere bakmak lazım. Öyle ki, kişiler belirli bir süreç içinde önlerine konan görevleri yaparken bile bazan o an ne yaptıklarının tam olarak farkında olmayabiliyorlar!.. Her durumda, kişiler açısından belirleyici olan objektif temsil olayıdır. İnsanlar, her anın gerçekliği içinde belirli toplumsal kimliklerin temsilcisi sıfatıyla sahneye çıkıyorlar ve bir rol oynuyorlar. Evet, belirli bir anda kişilerin temsil ettiği toplumsal kimlikler öyle rasgele ortaya çıkan şeyler değil. Ama işte, madde ile bilinç arasındaki ilişki burada da kendini gösteriyor. Bilinç burada da daima sonradan-geriden geliyor. Önce varoluyorsun. Bilinçdışı duygusal bir kimlik eşlik ediyor buna. Bilişsel kimlik ise sonradan oluşuyor...

Osmanlı üzerine çok yazdım. Bir aşiret toplumunun fetih yoluyla yukardan aşağıya doğru adeta taşlaşarak Devletleşmesiyle oluşmuş bir sistem bu. Burada Sultan kendini halâ ilkel komünal toplumda sistem merkezinde oturduğu düşünülen "Tanrı'nın temsilcisi" olarak görüyor! Evet, köprülerin altından çok sular akmış, komün diye birşey kalmamış artık ortada! Sınıflı bir toplum olarak tipik bir İbni Haldun Devleti çıkmış ortaya, ama, üretim ilişkileri değişmediği için sistemin toplumsal DNA'larında (kültüründe) niteliksel bir değişim olmamış. Bu yüzden de tepedeki Sultanın etrafında oluşan yönetici Devlet sınıfının (sistemin "çobanlarının") en alttaki "yönetilenleri" ("sürüyü") götüğü ("çoban-sürü" ilişkisi) bir yapı var halâ ortada. Ve böyle bir yapı içinde "çoban", kendini, "sürüyü" korumakla görevli görüyor halâ. Onun gözünde yapısal değişim içinde ortaya çıkan diğer unsurlar hep varolan sisteme musallat olan parazitler, "sürüye" göz koyan kurtlar bunlar!

Ama işin ilginç yanı ne biliyor musunuz? “Çobanla-sürü” arasındaki ilişki tek yanlı değil! O “sürü” de kendini çobanına bağımlı hissediyor! Onlar da “Allah Devletimizi başımızdan eksik etmesin” diye bakıyorlar olaya!..

İşte bizde, kapitalizme doğru evrilecek olan sivil toplum potansiyeli-muhalefeti (Anadolu kapitalizmi) böyle bir yapının içinden çıkıp geliyor. Kolay bir iş değil bu. 16.yy’ın ortalarından itibaren değişmeye başlayan bir yapıda ayırık otu gibi sürekli yolunmuş, ezilmiş bir sivil toplum muhalefetini düşünün! “Müsadere” adı altındaki o servete el koymaları falan düşünün!.. Bütün bunların normal sayıldığı, bütün olup bitenlerin “Tanrısal bir gücün” takdiri olarak görüldüğü bir ortamı düşünün... İşte böyle bir ortamın-yapının içinde oluşuyor sivil toplum bilinci de!

İsyanların bile altında gene aynı kabul var! Alın o Celali İsyanlarını falan, bunların hiçbiri “Tanrı’nın temsilcisi Sultana” karşı değil! Sened’i İttifak’ı imzalayan o ayanların bile akıllarında başka bir sistem kurmak yok!..

Sonra? Sonrası belli! “Batılılaşma” adı altında yürütülen merkezileşme süreciyle birlikte yönetici sınıf artık sivil toplum muhalefetine görevini de kendisi üstlenerek, kendisini değişimin dinamiği olarak kabul ettiriyor ve “ilerici Devlet” geleneğinin-anlayışının yolunu açıyor!! Öyle ki, bundan sonra artık herşey varolan Devletin-Devlet anlayışının- içinde cereyen edecektir! Varolan sistemin muhafaza edilmesini savunan da o, onu modernleştirerek değiştirmek isteyen de! Böylesine bir kısır döngü içine giriyor toplumsal diyalektik. Bir yanda “batılılaşmacı-modernleşmeci Devletçiler”, diğer yanda ise eskiyi muhafaza etmekle işlerin düzeleceğini düşünenler! Birinciler, Jöntürklerden İttihatçılara ve Kemalistlere uzanan yolun yolcuları olarak sahnede rol alırlarken, diğerleri de, “İslamcılığa” sarıldığı ve birincilere karşı olduğu için Abdülhamid’i bayrak ediniyorlar! Böylece, birinciler “sol” olurken, diğerleri de “sağ” olmuş, sağ-“muhafazakarlığı” temsil etmiş oluyorlar!! Bu arada aynı Devletin “sağ” ve “sol” elleriyle sahnede olduğunu kimse farketmiyor!.. Farketmiyor, çünkü her iki kanat da kendisini onun temsilcisi olarak görüyor!..

İşte Türkiye’ye miras kalan fikri yapı budur. Arap saçına dönmüş bir duygusallığın tahakkümü altında şekillenen çarpık bir bilişsellik! Toplumsal hafıza falan kalır mı böyle bir karambolun içinde! Yüzlerce yıla yayılmış bir dejenerasyonla karışık kendine özgü bir evrim olayı bu.

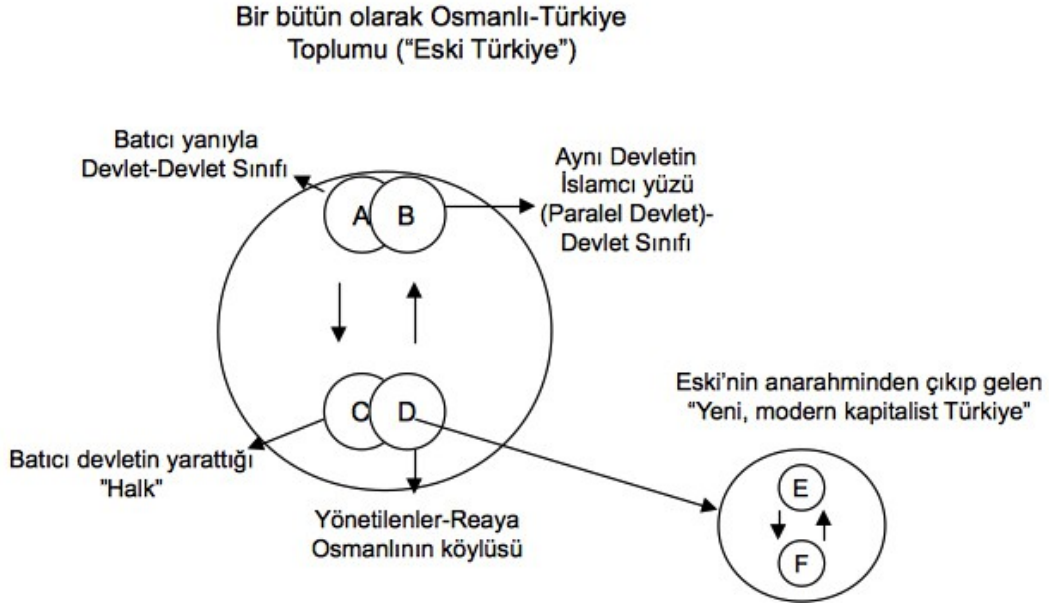
İşte, Menderes olayını değerlendirirken sistemin bu arka planına bakmak gerekiyor. Adam mevcut sistemin içinden onun muhalifi olarak çıkıp geliyor. Devletçiliğin yerine pazara dayalı rekabetçi bir kapitalizmi savunuyor. Fakat bütün bunların ne anlama geldiğinden, yani davanın özünün aslında o Devleti-Devletçi yapıyı değiştirme davası olduğundan haberi yok!..

Gelelim şimdi 15 Temmuz’a:

Mantık gene aynı mantıktır! Nasıl ki Menderes Devlet olayını kavrayamadığı için “Türk Ordusu yeniçeri ordusu değildir” diyerek darbe ihbarını ciddiye almadıysa, şimdikiler de benzer bir mantıkla- “onlar da Müslüman biz de Müslümanız, Müslümandan zarar gelmez” mantığıyla- senelerce o FETÖ’cülerini

tehlike olarak görmediler! Devlet olayını kavrayamadıkları için bunların da (tıpkı İttihatçılar gibi) Devletin içinde “paralel bir Devlet” olduklarını görmek istemediler. Gözlerindeki Devletçi ideolojik gözlük bunları bir tehlike olarak göstermedi onlara!.. Olayın özü budur...

İşte “Devlet”, işte “paralel Devlet”, işte “sivil toplum”, ve işte Yeni Türkiye! Aşağıdaki şekil bütün bunların hepsini bir arada gösteriyor. Bir tür siyasi pusula gibi!.. Kim nerede duruyor, piyasadaki aktörleri yerine oturttuk burada açıkça görebilirsiniz!.. Tabii bu arada siz kendinizi de bulacaksınız bu şekilde!.. Nerede durduğunuzu belirleyin yeter!..

15 Temmuz’da “Darbenin olacağı biliniyormuş da önlenmemiş”!! Bu nasıl bir mantıktır, nasıl bir Erdoğan düşmanlığıdır bu Allah aşkına!.. Adam kendisinin ve ailesinin hayatını zor kurtarmış, bu arada yüzlerce insan ölmüş, yaralanmış, ülkenin parlamentosu bombalanmış; yani bunlar hep olacağı önceden bilinen ama önlenmeyen şeyler mi idi? Hani denilse ki, “Kanun Hükmünde Kararnameler yanlış kullanılıyor, önüne gelen FETÖ’cü olarak suçlanarak bütün muhalefet yıldırılmaya çalışılıyor”... buna tamam, bunun anlaşılabilir bir yanı var. Ama öyle değil ki, yani darbenin kontrolsüz olması için illa Erdoğan’ın da Menderes gibi asılması mı gerekiyordu? İş buraya varıyor! Böyle muhalefet olur mu? Devleti ele geçirdiğini sananlar fırsat bu fırsattır diyerek bastırırken, “Devletin eski sahipleri” de olayı bambaşka yerlere götürmeye çalışıyorlar. Bu kafa yapısıyla nereye gidilebilir?.. Muhalefetiyle iktidarıyla olayı mevcut sistemin içine -Devlet anlayışının içine- hapsederek kavramaya çalıştığımız sürece bir yere varamayız...

15 Temmuz 2016’ya dönüp baktığımız zaman görünen en açık şey halkımızın kahramanca darbeye dur deyişidir. Bu açıdan 15 Temmuz gerçekten bir milattır tarihimizde... Önce herkes bunu bir içine sindirsin. Olayın tartışması bu zemin üzerinde yapılırsa bir yere varılabilir...

